QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. MHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D. LL.M. (IMLI)

Seduta ta' Nhar il-Hamis 9 ta' November 2017

Rikors Numru: 707/2007 JPG
Kawza Numru: 13

Joseph (ID nru: 202873M) u Maria
(ID nru: 570076M) konjugi Grech

vs

Mary Anne Giordmaina ghan-nom u in
rapprezentanza ta' Victoria Shooting Club

Il-Qorti;

Rat ir-rikors guramentat ta' Joseph (ID nru: 202873M) u Maria (ID nru: 570076M) konjugi Grech, datat fi 28 ta' Gunju 2007, (a fol 1. et seqq.), li jaqra hekk:

> *Illi huma il-propjetarji tal-fond Marjos, Triq il-Fortizza, Tal-Handaq, L/O Zebbug Malta.*
>
> *Illi il-club intimat jiggestixxi attivita' ta' sparar f'shooting range.*

Ili stante illi dan is-shooting range huwa vicin hafna tar-residenza tar-rikorrenti, din l-attivita' qed tikkawza danni konsiderevoli lill-esponenti essendo li qed jaqghu hafna pellets ta' comb gewwa d-dar taghhom u fuqhom personalment inkluz iz-zewg ulied minuri taghhom.

Illi minhabba fil-premess huma talbu u ottjenew il-hrug ta' mandat ta' inibizzjoni numru 790/07 kontra il-club intimat.

Ghaldaqstant l-esponent jitlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. *Tiddikjara illi bl-attivita' taghha il-club intimat qed jirreka danni konsiderevoli lir-rikorrenti,*

2. *Tipprojbixxi lill-intimati milli jkomplu jiggestixxu l-attivita' in kwistjoni,*

3. *Tipperpetwa l-effetti tal-mandat ta' inibizzjoni numru 790/07 fl-ismijiet Joseph (ID nru: 202873M) u Maria (ID nru: 570076M) konjugi Grech vs Mary Anne Giordmaina ghan-nom u in raprezentanza ta' Victoria Shooting Club.*

Rat illi l-atti tar-rikors , digriet u l-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta ta' Mary Anne Giordmaina pro et (27261M), datata fit-3 ta' Ottubru 2007 (a fol. 11 et seqq.), li taqra hekk:

1. *Illi l-eccipjenti tikkontendi li ma' huma qed jigu kkagunati ebda danni lir-rikorrenti u jidher li anqas fir-rikors guramentat fl-ismijiet hawn fuq premessi ma' gie mahluf li gew kkagunati xi danni lir-rikorrenti. Illi ghalhekk ir-rikorrenti ghandhom igibu l-prova ta' ezattament x'hiex jikkonsistu id-danni li huma allegatament sofrew u mhux danni li huma*

qed jallegaw li sofrew izda li huma biss b'kull rispett immaginarji. Illi dan jinghad anke fl-isfond li fit-talbiet taghhom ir-rikorrenti ma' jitolbu ebda likwidazzjoni ta' danni u dana ghas-semplici raguni li ma' gewx ikkagunati danni kif allegat.

2. *Illi minghajr pregudizzju ghas-suesuppost dak allegat mir-rikorrenti mhux veritier stante li mhu qed jigi kkagunat ebda perikolu lir-rikorrenti permezz tal-attivita tal-isparar u konsegwentement ma' hemmx 'l ghaliex il-club jibqa' inibit milli jiffunzjona ai termini tal-permessi vigenti mahruga minn l-awtoritajiet responsabbli.*

3. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri.*

Rat in-nota ta' l-atturi u dokumenti esebiti, datati fis-7 ta' Novembru 2007, (a fol. 15 et seqq.);

Rat in-nota ta' sottomisjonijiet tal-atturi Joseph Grech (KI 202873M) u Maria Grech (KI 570076M), datata fit-3 ta' Awissu 2017, (a fol. 237 et seqq.);

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Mary Anne Giordmaina (KI 27261M) ghan-nom u in raprezentanza ta' Victoria Shooting Club, datata fis-27 ta' Settembru 2017, (a fol. 246 et seqq.);

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat id-dokumenti u l-atti kollha tal-kawza;

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Maria Grech xehdet a fol 16 *et seq* illi l-ewwel darba li raw il-proprjeta fejn eventwalment zvillupaw id-dar matrimonjali taghhom kien ghal habta ta' April 2006, li

kien zmien il-kacca u ghalhekk ma kienux jisparaq fuq il-plattini. Xehdet li ghalhekk kien biss meta bdew jibnu l-proprjeta li bdew jaraw niezel hafna comb, u mhux l-ewwel darba li gew milquta waqt li qed jimxu fit-triq jew waqt li jkunu fil-proprjeta taghhom. Ziedet illi apparti hi u zewga, fid-dar matrimonjali jirresjedu uliedhom minuri, li ukoll mhux l-ewwel darba li ntlaqtu bic-comb. Spjegat illi r-ragel taghha kien mar ikellem lil Raymond Giordemaina, u cioe il-persuna li jmexxi l-klabb, dwar dan, u Giordemaina kien qallu li kien qed jistenna xi permessi biex itella' hitan. Kompliet li ghal bidu ta' Jannar 2007 bdiet tmur tirrapporta kemm fl-ghassa ta' Haz Zebbug kif ukoll fl-Ghassa ta' Hal Qormi minhabba din il-kwistjoni, ghalkemm dan kien ghalxejn. Spjegat li ghalhekk kienu marru ghand Avukat li kien baghat ittra lil Giordemania, u sussegwentement gie intavolat mandat ta' inibizzjoni, li waqqaf l-isparar, ghalkemm l-membri tal-klabb bdew juzaw *airgun*, li ghalihom ma kienx problema ghaliex ma kienux jintlaqtu bic-comb. Kompliet illi f'dan iz-zmien l-intimata noe tellghat hajt ta' erba filati, izda dan xorta wahda mhux bizejjed sabiex jipprotegihom mic-comb.

In kontro-ezami a fol 67 *et seqq.* xehdet illi hemm applikazzjoni penenti mal-MEPA fuq il-fond matrimonjali tar-rikorrenti, u qablet sal-gurnata meta kienet qed tixhed il-fond kien ghadu mhux klassifikat. Ikkkonfermat li hi u l-familja taghha joqghodu fil-fond bl-indirizz Marjos, Triq il-Fortizza, tal-Handaq, u li din il-proprjeta ghada minghajr permess, ghalkemm hemm proceduri pendenti quddiem il-MEPA.

Joseph Grech xehed permezz ta' affidaivt a fol 19 *et seqq.* fejn ikkonferma u kkorrobora dak li qalet martu Maria Grech fl-affidavit taghha.

Joe Caruana xehed a fol 28 *et seqq.* illi huwa jahdem bhala bidwi u ghandu l-ghelieqi tieghu taht ir-*range* tal-intimata noe. Spjega illi hu ilu jahdem dawn l-ghelieqi ghal madwar 25 sena, u r-*range* ilha hemmhekk ghal numru ta' snin. Xehed illi gieli sab comb fl-ghalqa tieghu, tant li darba minnhom ic-comb kien laqat it-tada li kellu mizrugh u faqaw kollu, u filfatt is-sid tar-*range* kien qallu li kien lest ihallas ghad-danni li sofra. Zied illi hu lanqas jista' johrog minn got-trejqa ghaliex anke jekk jghaddi bil-van jolqtuh, illi jekk tkun ghaddej minn hemm waqt li qed jisparaw, tkun trid timxi b'rasek baxxa u tghatti ghajnejk, ghax jistu' jolqtuk. Zied illi l-propreta tar-rikorrenti tintlaqat b'dan ic-comb, u anke iktar minn tieghu peress illi qieghda aktar fil-mira tat-tiri.

In kontro-ezami a fol 32 *et seqq.* xehed illi r-*range* ilu hemm minn qabel ma zviluppaw il-proprjeta taghhom ir-rikorrenti.

Is-Supretendent Lwrence Cutajar xehed a fol 45 *et seqq.* u esebixxa kopja tar-rapporti li gew maghmula mir-rikorrenti rigward is-*shooting range* in kwistjoni. Ftakar illi Maria Grech kienet kellmitu. Esebixxa wkoll kopja tal-permess li jezisti fuq Victoria Shooting Club li hareg fl-1998, u jippermetti illi dan il-fond jigi uzat bhala *shooting range.*

In kontro-ezami a fol 46 *et seqq.* xehed illi is-*shooting range* hija koperta bil-permessi kollha rikjesti mill-ligi.

Dr. Charles Attard xehed a fol 57 *et seqq.* illi huwa l-President tal-Vitoria Shooting Club li ilu jezisti ghal circa 20 jew 25 sena. Spjega illi din il-proprjeta kienet giet donata lilhom ill-Gvern, u ottjenew il-permessi kollha mehtiega biex ikunu jistu' joperaw *shooting range.* Qal illi qatt ma rcievew rapporti kontra is-*shooting range.*

Ivor Robinich, in rapprezentanza tal-MEPA xehed a fol 65 *et seqq.* illi mill-verifiki li ghamel rigward il-fond Marjos, Triq i-Fortizza, Tal-Handaq rrizulta l m'hemm xejn fuq dan il-fond. **Xehed ukoll illi l-applikazzjoni maghmula mir-rikorrenti gie michuda u skont il-permessi tal-MEPA dan il-fond illum m'huwiex abitabbli**. Zied illi saret talba ghar-rikonsiderazzjoni tal-applikazzjoni ir-rikorrenti.

Saviour Portelli, in rapprezentanza tal-Federazzjoni Maltija tal-Isport xehed a fol 66 illi l-Victoria Shooting Club huwa affiljat mal-Federazzjoni, ghaliex huwa obbligatorju skont il-ligi li jkun irregistrat maghha. Xehed ukoll illi huwa membru tal-Weapons Board u ghalhekk jista' jikkonferma illi l-istess klabb huwa rikonoxxut u ghandha l-licenzji kollha relattivi.

Margaret Falzon, Assistent Diretur fi hdan id-Dipartiment tal-Artijiet xehdet a fol 86 u prezentat *orthophoto* mahrug mid-Dipartiment tal-Artijiet fuq liema markat ir-razzett in kwistjoni u pjanta datata 1957 fuq liema immarkat l-access ghar-razzett in kwistjoni.

In kontro-ezami a fol 86 xehdet illi hija m'ghamlet l-ebda access fuq il-post u ghalhekk ma tistghax tghid jekk illum il-gurnata ir-razzett ghandux access minn band'ohra.

Ikkonsidrat;

Illi permezz ta' rikors datat 14 ta' Lulju 2010, l-intimata noe kienet talbet awtorizazzjoni sabix tipprezenta risposta guramentat ulterjuri, fejn kienet qed tecepixxi ulterjorment, *inter alia,* l-illecita tal-bazi tal-kawza tar-rikorrenti peress illi l-proprjeta taghhom giet mibnija minghajr permess u tmur kontra l-*public policy.* Din l-awtorizazzjoni kienet inghatat mill-Qorti permezz ta' digiet datat 19 ta' Lulju 2010, skont liema l-intimata noe kellha ghaxart'ijiem sabiex tipprezenta formalment din ir-risposta guramentat ulterjuri. Jirrizulta pero illi l-intimata naqset milli tipprezenta din ir-risposta guramentata ulterjuri formalment. Il-Qorti tqis pero illi essendo kwistjoni ta' Ordni Pubblika, il-Qorti ghandha s-setgha li tqajjem din l-kwistjoni *ex officio,* u ghalhekk ser tissindika l-illecita tal-causa tal-azzjoni tar-rikorrenti irrispettivament min-nuqqas tal-intimata noe li tipprezenta r-risposta guramentat ulterjuri taghha.

Il-Qorti tqis ukoll illi jkun ghaqli li qabel tghaddi sabiex tezamina l-kawzali u l-eccezzjonijiet l-ohra, ghandha l-ewwelnett tissindika l-illecita tal-*causa petendi* tar-rikorrenti, u dan peress illi l-konsegwenza tal-akkoljiment taghha tkun illi twaqqaf kull konsiderazzjoni ohra li l-Qorti setghat altrimenti tiehu konjizzjoni taghha.

L-intimata *noe* targumenta fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha illi galadarba r-rikorrenti ghazlu li jizviluppaw il-proprjeta taghhom illegalment, u fil-vicinanzi tas-*shooting range* tal-intimata *noe,* li hija munita bil-permessi u l-licenzji kollha necessarji skont il-ligi, allura ir-rikorrenti ma jistghux jippretendu li jinghataw protezzjoni mill-Qorti kontra l-attivita lecita tal-intimat *noe*. Minn naha taghhom, ir-rikorrenti ma ndirizzawx din il-kwistjoni fin-nota ta' sottomissjonijiet taghhom.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Angelo Cauchi vs Joseph Vella** deciza mit-Tribunal Ghal Talbiet Zghar fis-26 ta' Lulju 2011, fejn l-intimat ressaq eccezzjoni illi l-causa tat-talbiet tar-rikorrent kienet illecita peress illi l-hajt rigward liema kienet qed issir pretensjoni kien gie mibni illegalment, it-Tribunal laqa' din l-eccezzjoni wara li ddetermina illi:

> "***Il-konvenut ghalhekk mhuwiex obbligat li jaghmel tajjeb ghall-ispejjez li saru mill-attur meta l-bini tal-hajt mill-attur ma sarx skond il-ligi****, sar –il barra mill-allinjament ufficjali tat-triq progettata li mieghu l-attur kien marbut li josserva, u hemm ordni tal-Awtorita' tal-Ippjanar biex dan l-istess hajt li bena l-attur jitnehha*"

Dini s-sentenza giet ikkonfermata mill-Qorti tal-Appell, li fis-sentenza taghha datata 21 ta' Marzu 2012 ikkonfermat din il-konkluzjoni, u rrilevat illi t-Tribunal:

> "*…kien korrett meta laqa' t-tieni eccezzjoni tal-konvenut appellat li l-hlas qed jintalab ghal xi* ***xoghol li sar fuq hajt li ma ghandux il-permessi mehtiega, u ghalhekk hemm kawza illecita*** *kif eccepiet mill-istess konvenut.*"

Mill-atti jirrizulta, u del resto m'huwiex kontestat mir-rikorrenti illi l-proprjeta taghhom giet mibnija illegalment fuq art li tinsab barra miz-zona tal-izvilupp. Jirrizulta wkoll illi ghalkemm fil-mori tal-kawza ir-rikorrenti kienu qed jittentaw jissanaw din il-proprjeta, il-MEPA cahdet l-applikazjoni taghhom, u dan ghaliex, fost ragunijiet ohrajn, r-rikorrenti bnew l-proprjeta taghhom f'post disenjat bhala Area ta' Valur Agrikolu (vide Fol 107). Minn naha l-ohra, il-Victoria Shooting Range hija koperta fil-permessi u l-licenzji kollha necessarji skont il-ligi. Jirrizulta wkoll illi meta r-rikorrenti avvicinaw lil Giordeania rigward il-problema li kienu qed jaffacjaw dan prova jsib soluzjzoni, billi applika mal-MEPA ghal permess biex jigi erett hajt ta' lqugh ghac-comb, izda r-rikorrenti qabdu u fethu din il-kawza qabel ma hareg il-permess relattiv, u ghalhekk qabel mal-intimata noe kienet f'posizzjoni illi tibni dan il-hajt.

Il-Qorti thoss illi jekk tilqa' l-meritu ta' din il-kawza tkun qed taghti sahha lil min deliberatament agixxa kontra l-Ligi, pero' jippretendi li juza l-Qrati sabiex jostakola lil min attwalment segwa l-Ligi u qieghed jopera strettament entro l-parametri taghha. Fil-fehma tal-Qorti, galadarba r-rikorrenti ghazlu li jinjoraw il-Ligi meta zviluppaw il-proprjeta taghhom fuq art li tinsab barra miz-zona tal-izvilupp, minghajr il-permessi necessarji, ma jistghux issa juzaw l-Ligi sabiex jipprotegu l-godiment taghhom ta' din il-proprjeta illegali, u dan a skapitu tal-intimata noe li osservat u rrispettat il-ligijiet tal-

pajjiz relatati mal-attivita operata minnha. Din il-Qorti m'hijiex sar taccetta li tigi uzata bhala tarka ghal min ma juri l-ebda rispett lejn il-Ligi, ghaliex min jikser il-ligi m'ghandu jsib l-ebda komfort jew protezzjoni mill-Qrati f'dak kollu li jirrigwarda l-ksur tal-ligi kommess minnu.

Apparti dana kollu irid jinghad illi id-dritt tal-kawtela (dak procedurali) m'huwiex id-dritt sostantiv li jista' jigi mhares, ghaliex dawn huma zewg jeddijiet distinti li ma jistghu jitqiesu bhala l-istess jedd. Il-jedd imsemmi fil-Mandat m'huwiex id-dritt li taghmel mandat, imma huwa d-dritt li ghalih il-kreditur ezekutant jaghmel uzu mid-dritt li jinstilet mill-kawtela moghtija bil-hrug tal-mandat.

Talba fis-sens li l-effetti ta' Mandat ta' Inibizzjoni jigu konfermati tqieset bhala talba inaccettabbli billi timmira li taghmel perpetwa inibizzjoni li, min-natura taghha, hija limitata ghaz-zmien mehtieg sakemm jigi meqjus id-dritt sostantiv li b'harsien tieghu jkun inhareg tali Mandat. **(Vide Raymond Vassallo et vs Peter Borg Cardona deciza 22/04/2004 per Imhallef JR Micallef.)**

Fl-istess vena is-sentenza fl-ismijiet Joe Cortis nomine vs Direttur tax-Xogholijiet et (Cit. Nru. 1576/94FS), fejn qalet:

> **"Jinghad li t-talba tal-attur ma kellhiex tkun ghall-konferma tal-mandat, ghax il-konferma tal-mandat terga' twassal biss ghar-rikonoxximent ta dak li kien intalab li jigi dikjarat "prima facie" tar-rimedju temporanju kawtelatorju. Il-konferma ta' mandat ta' inibizzjoni ma tistax tifforma mertu ta' decide peress li l-Qorti fid-decizjoni taghha mhux tikkonferma, izda tiddecidi" – Vide ukoll Prim' Awla fl-ismijiet Joseph Tonna vs John Mamo deciza 30/9/1987;**

F'sentenza simili ghall-kaz odjern, gie ritenut fil-kawza Adrian De Haan noe vs Dott. Tonio Farrugia et noe Appell tal-5 ta' Ottubru 1998;

> **"Illi fil-kaz in ezami, il-Qorti tirrileva li l-attur naqas li jipproponi l-kawza fuq id-dritt li jrid u seta' jipprotegi wara li ottjena l-hrug tal-mandat ta' inibizzjoni. B'hekk, minflok talab li jigi dikjarat li ghandu**

> **dan il-jedd, id-dritt sostantiv tieghu, l-attur talab lill-Qorti biex testendi indefinittivament l-effetti tal-mandat ta' inibizzjoni – dritt procedurali. Dawn huma zewg drittijiet separati u dinstinti li mghandhomx jitfixklu bejniethom. Il-ligi ma tikkontemplax il-possibilita` ta' mandat kawtelatorju permanenti."**

Vide wkoll **C. Aquilina vs F.X. Aquilina noe et, Appell deciz fis-27 ta' Novembru 1991 fejn inghad:**

> **"id-dritt ta' kawtela - cjoe' id-dritt procedurali - li ma huwiex id-dritt sostanzjali li jista' jigi kawtelat. Dawn huma zewg drittijiet distinti u ma jistghux jigu ridotti u konfuzi fi dritt wiehed………Huwa ovvju li l-jedd imsemmi fil-mandat m' huwiex id-dritt li taghmel il-mandat imma huwa d-dritt li ghalih il-kreditur ghamel uzu mid-dritt li johrog il-mandat".**

L-istess linja ta' hsieb gie ritenut fis-sentenza fl-ismijiet **Catherine Terrence Sullivan vs Adrian Stivala et [K.(J.F.)] deciza fis-17 ta' Marzu 1992** il-Qorti qalet li ma hemm ebda fondament legali li tintalab konferma tal-Mandat kawtelatorju stante li:

> **"il-ligi trid li mandati simili jigu msahhin u mwettqa b'citazzjoni, li tkun allura allaccjata mal-pretensjoni tar-rikorrenti u mhux ma' rikonferma ta' digriet gja` moghti fil-kaz tal-mandat jew mandati. Certament ghalhekk it-talba kif maghmula hija improponibbli ghax ma hijiex kontemplata mill-ligi".**

Fl-istess sens is-sentenza **fl-ismijiet Connie mart Anthony Galea vs Joseph Gauci deciza mill-Qorti ta' l-Appell fis-7 ta' Ottubru, 1997** [li kkonfermat is-sentenza tal-PA (AJM) tal-4 ta' Ottubru 1993 li kienet qalet:

> **"tali talba attrici ma hijiex permessa fil-ligi taghna billi twassal ghall-inibizzjoni perpetwa tal-konvenut milli jaghmel dak imsemmi fil-mandat minghajr ma jigi stabbilit jekk l-attur ghandux il-jedd, li rrizulta prima facie pruvat fil-proceduri tal-mandat".**

Ara wkoll sentenzi fil-kawzi **George Giordmaina vs Kristinu Giordmaina** (P.A. (GV) 7 ta' Novembru 1995), **Simon Debono vs HSBC Bank Malta** (P.A. [RCP]); **Michael Axisa vs Grazio Patiniott** P.A. 21 ta' Marzu 1996; **Anthony Abdilla et vs Emaniel Deguara et [PA]** (R.C.P.) 4 ta' Marzu 1999; **Louis Cuschieri vs Dr. John C. Grech nomine** (P.A.)(G.V.) tad-9 ta' Jannar 1997.

Ghaldaqstant it-talba tal-atturi ghaz-zamma in perpetweta tal-Mandat ta' Inibizzjoni hija insostenibbli.

Di piu' ebda prova ta' danni allegatament sofferti ma gew prodotti mill-atturi.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi *ex officio* tiddikjara illi l-bazi tal-kawza tar-rikorrenti hija illecita u ghar-ragunijiet fuq mghotija tichad it-talbiet kollha tar-rikorrenti.

Il-Qorti tordna illi l-ispejjez kollha jithallsu mir-rikorrenti.

Moqrija

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli
Deputat Registratur